

21.10.2025

Vero-osasto

Yhteenveto lausunnoista hallituksen esitysluonnoksesta eduskunnalle sähköistä tiedoksiantoa Verohallinnossa koskevaksi lainsäädännöksi

Valtiovarainministeriön vero-osasto lähetti 27.6.2025 lausunnolle hallituksen esitysluonnoksen laiksi sähköistä tiedoksiantoa Verohallinnossa koskevaksi lainsäädännöksi.

Lausuntoa pyydettiin 31 viranomaiselta ja yhteisöltä. Lausunnon antoivat: oikeusministeriö, Digi- ja väestötietovirasto, eduskunnan apulaisoikeusasiamies, Kansaneläkelaitos, Kirkkohallitus, valtioneuvoston oikeuskansleri, Verohallinto, Akava ry, Elinkeinoelämän keskusliitto ry, Eläkeläisliittojen etujärjestö Eetu ry, Keskuskauppakamari ry, Kuuloliitto ry, Lapsiasiavaltuutettu, Mikro- ja yksinyrittäjät ry, Näkövammaisten Liitto ry, Posti Group Oyj, Saamelaiskäräjät, SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry, Suomen Kuurosokeat ry, Suomen Yrittäjät ry, Svenska Finlands Folkting, Vanhusasiavaltuutettu, Vammaisfoorumi ry, Veronmaksajain Keskusliitto ry ja Yhdenvertaisuusvaltuutettu. Lisäksi Ahvenanmaan maakunnan hallitus ilmoitti, että sillä ei ole asiassa lausuttavaa.

Lausuntopyyntö liitteineen ja lausunnot ovat nähtävissä osoitteessa:

<https://vm.fi/hanke?tunnus=VM002:00/2025>.

Esitysluonnoksen sisältö

Esityksessä ehdotetaan, että verotuspäätösten ja muiden verotusta koskevien asiakirjojen sähköistä tiedoksiantoa laajennettaisiin. Muutoksilla pyritään varmistamaan, että kaikille sähköiseen asiointiin kyvykkäille verovelvollisille voitaisiin antaa päätökset ja asiakirjat tiedoksi sähköisesti verotusta koskevissa asioissa. Tavoitteena on myös vähentää paperipostin määrää ja siten Verohallinnolle kirjeiden postituksesta syntyviä kustannuksia. Sääntely koskisi luonnollisten henkilöiden lisäksi myös kuolinpesiä, yhteisöjä, yhtymiä ja yhteisetuusia.

Ehdotetun sääntelyn mukaan Verohallinto voisi antaa päätökset ja muut asiakirjat tiedoksi Verohallinnon sähköisessä asiointipalvelussa, OmaVerossa, jos verovelvollisella on käytössä Suomi.fi-viestinvälityspalvelu. Verotuspäätökset ja muut asiakirjat voitaisiin antaa tiedoksi OmaVerossa myös, jos verovelvollinen on käyttänyt OmaVeroa. Tieto tiedoksiannosta lähetettäisiin verovelvolliselle Suomi.fi-palvelun kautta heräteilmoituksena, jos verovelvollisella on Suomi.fi-viestinvälityspalvelu käytössä. Verohallinto voisi lähettää ilmoituksen päätöksen tai asiakirjan

tiedoksiannosta myös verovelvollisen Verohallinnolle antamaan muuhun sähköiseen osoitteeseen, kuten esimerkiksi tekstiviestinä puhelimeen tai sähköpostilla. Sähköisesti tiedoksi annettu asiakirja katsottaisiin annetun tiedoksi kolmantena päivänä siitä, kun asiakirja on tallennettu Verohallinnon sähköiseen asiointipalveluun.

Verovelvollinen voisi ilmoittaa Verohallinnolle, että hän ei käytä OmaVeroa. Ilmoituksen käsittelyn jälkeen päätökset ja asiakirjat annettaisiin verovelvolliselle tiedoksi postitse kirjeenä edellyttäen, että verovelvollisella ei ole käytössään Suomi.fi-viestinvälityspalvelua, eikä verovelvollinen myöskään kirjaudu uudestaan OmaVeroon.

Muutos täydentäisi hallituksen esityksessä sähköisen tiedoksiannon ensisijaisuutta viranomaistoiminnassa koskevaksi lainsäädännöksi ehdotettua sähköisen tiedoksiannon yleissääntelyä Verohallintoa koskevalla erityissääntelyllä.

Lausuntopalaute

Oikeusministeriö toteaa, että muutokset olisivat kaavailtuja sähköistä tiedoksiantoa koskevan yleislainsäädännön muutoksia joiltakin osin pidemmälle menevämpiä siltä osin, milloin Verohallinnon on mahdollista käyttää sähköistä tiedoksiantoa. Käytännössä kyse olisi siis tältä osin poikkeuksesta yleislainsäädäntöön. Oikeusministeriö huomauttaa, että yleislaista poikkeamiseen tarvitaan aina erityinen, painava syy. Oikeusministeriö kiinnittää huomiota siihen, että yhdessä sähköistä tiedoksiantoa koskevaan yleislainsäädäntöön kaavailtujen muutosten kanssa verolainsäädäntöön tehtävät muutokset vaikuttaisivat muodostavan hallinnon asiakkaan näkökulmasta jossain määrin haastavasti hahmottuvan kokonaisuuden, ja vaarana on, ettei sähköinen tiedoksianto välttämättä tavoita sen vastaanottajaa kaikissa tilanteissa.

Oikeusministeriö toteaa, että ehdotetut säännökset vaikuttaisivat olevan tietyiltä osin päällekkäisiä sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa annettuun lakiin ehdotetun sääntelyn kanssa, joka mahdollistaa myös vastaavan tilanteen. Yleislainsäädännön kanssa päällekkäistä sääntelyä ei tulisi säätää, sillä se on paitsi tarpeetonta, myös runsastuttaa erityislainsäädäntöä ikävällä tavalla.

Oikeusministeriön lausunnon mukaan esitysluonnoksen perusteluissa ei ole käsitelty sitä, miten voidaan varmistua siitä, että tiedoksianto tulee tehokkaasti henkilön tietoon, jos ilmoitusta tiedoksiannosta ei lähetetä sen johdosta, että verovelvollinen ei ole antanut Verohallinnolle sähköistä yhteystietoa. Oikeusministeriö pitää haasteellisena erityislainsäädännön kehitystä, jossa tiedoksiannon vastaanottajan tulisi seurata useita eri viranomaisten palveluita sinne saapuvien sähköisten tiedoksiantojen varalta ilman, että palveluista lähetetään ilmoitusta asiointipalveluun saapuneesta sähköisestä tiedoksiannosta.

Oikeusministeriö toteaa, että ehdotettu sääntely mahdollisuudesta ilmoittaa, että verovelvollinen ei käytä Verohallinnon sähköistä asiointipalvelua, näyttäytyy hallinnon asiakkaan näkökulmasta sekavalta, koska tarjottu kieltäytymismahdollisuus olisi Suomi.fi-viestien käyttäjien osalta kuitenkin näennäinen, ja tällöin kieltäytyminen täytyy käytännössä tehdä kahdessa eri palvelussa.

Oikeusministeriö huomauttaa kuitenkin, että yhdessä verotusmenettelylain 26 c §:ään ehdotettujen muutosten kanssa veronkantolain 71 § saattaa oikeusministeriön käsityksen mukaan johtaa tilanteeseen, jossa vastaanottaja ei saa tosiasiasa asiakirjaa tiedokseen, kun tiedoksiannon vastaanottaja ei ole esimerkiksi koskaan kirjautunut Verohallinnon sähköiseen asiointipalveluun eikä hän ole ilmoittanut sinne myöskään sähköistä yhteystietoa, johon lähetettäisiin ilmoitus saapuneesta asiakirjasta. Oikeusministeriö viittaa siihen, että sähköisen tiedoksiannon on tultava tehokkaasti tietoon, ja täytettävä menettelyn asianmukaisuutta koskevan perustuslain 21 §:n 1 momentin mukaisen vaatimuksen.

Oikeusministeriö katsoo, että esitysluonnosta on aiheellista täydentää jatkovalmistelussa henkilötietojen suojan osalta. Esitysluonnoksesta ei oikeusministeriön mukaan käy ilmi, onko kyse EU:n yleisen tietosuojasetuksen (EU) 2016/679 soveltamisalaan kuuluvasta sääntelystä ja miltä osin esityksessä on kyse tietosuojasetuksen kansallisen liikkumavaran käytöstä. Vastaavasti esitysluonnoksesta ei käy ilmi, mihin tietosuojasetuksen mukaiseen käsittelyperusteeseen esitykseen sisältyvät henkilötietojen käsittelytoimet perustuisivat. Tietosuojan osalta ei ole perusteltu henkilötietojen käsittelyä koskevan erityissääntelyn oikeasuhteisuutta, yleisen edun mukaisuutta ja välttämättömyyttä.

Oikeusministeriö toteaa, että esitetyn lainmuutoksen tavoitteena näyttää olevan vähentää merkittävästi henkilötietojen käsittelyä kirjepostitusta varten. Kyseessä olisi myös vaikutuksiltaan suhteellisen merkittävä muutos etenkin sellaisten verovelvollisten kannalta, jotka asioivat Verohallinnon sähköisessä asiointipalvelussa, mutta joiden olisi kuitenkin tarkoituksenmukaisempaa saada tiedoksiannot paperilla. Henkilötietojen käsittelyyn ehdotetut muutokset siis kytkeytyvät läheisesti muihin perusoikeusvaikutuksiin, joihin liittyviä riskejä on kuvattu esitysluonnoksessa oikeusturvan ja hyvän hallinnon näkökulmasta.

Oikeusministeriö toteaa lisäksi, että esityksen perusteluissa huomioidaan lähtökohtien eroja ja käytännössä oikeusturvan toteutuminen edellyttäisi Verohallinnon kykyä tunnistaa erityistarpeita asiakasryhmissä. Kirjautumisen yhteydessä tulisi varmistaa se, että käyttäjä on tosiasiallisesti itse tietoinen sen vaikutuksista.

Digi- ja väestötietovirasto pitää esityksen tavoitteita viranomaisviestinnän digitalisaation ja valtion tuottavuusohjelman edistämisestä kannatettavina ja katsoo, että erityisesti oikeushenkilöiden sähköistä asiointia edistävä lainsäädäntö on tervetullutta myös vireillä olevan luonnollisten henkilöiden sähköistä viranomaistiedoksiantoa koskevan yleislainsäädännön uudistuksen (VN/9952/2024) kontekstissa.

Digi- ja väestötietovirasto katsoo, että Verohallinnon erillisratkaisussa on hyvä kiinnittää huomiota erityisesti sen toimivuuteen osana sähköisen viranomaistiedoksiannon kokonaisuutta esimerkiksi selkeän viestinnän ja muun tuotettavan informaation keinoin. Digi- ja väestötietovirasto yhtyy esityksessä esille tuotuun näkökulmaan siitä, että viranomaisviestinnän siirtyminen pääasiallisesti sähköisiin kanaviin parantaa viestinnän tietosuoja- ja tietoturvan tasoa verrattuna perinteiseen paperipostiin ja varmistaa parhaalla tavalla myös julkishallinnon digitalisatiolle asetettujen kustannussäästötavoitteiden toteutumisen. Digi- ja väestötietoviraston näkemyksen mukaan on kuitenkin tärkeää varmistaa, että ehdotettava verotusasiakirjojen erityissääntely on kansalaisen näkökulmasta riittävän yksinkertainen. Digi- ja väestötietovirasto katsoo, että kokonaisuuden selkeyden vuoksi erillislainsäädännön ja yleislainsäädännön mukaisten käytäntöjen olisi hyvä olla mahdollisimman yhteneväiset esimerkiksi ikärajojen ja mahdollisten soveltamisalan ulkopuolelle rajattavien erityisryhmien, kuten edunvalvonnan alaisuudessa olevien henkilöiden, osalta.

Eduskunnan apulaisoikeusasiamies ei pidä ehdotetun erityislainsäädännön ja aiemmin lausunnolla olleen yleislainsäädännön välistä suhdetta selkeänä. Ehdotuksesta ei säännösperusteisesti käy ilmi, onko valmisteilla oleva asiointilainsäätely tarkoitus poissulkea kokonaan vai tulisiko se joltakin osin sovellettavaksi. Tämä voi aiheuttaa merkittäviä soveltamisongelmia. Apulaisoikeusasiamies katsoo, että ehdotettu erityislainsäädäntö on omiaan aiheuttamaan vakavia oikeusturvaongelmia ja oikeuksien menetyksiä.

Apulaisoikeusasiamies ei pidä perusoikeuksien edistämismääräyksen kannalta hyväksyttävänä, että lainsäädäntö, joka koskee verovelvollisen oikeuksia ja velvollisuuksia ei ota riittävästi huomioon sitä, että osalla väestöstä on hyvin puutteelliset kyvyt asioida sähköisesti ja osa ei kykene lainkaan käyttämään sähköisiä palveluja. Ehdotettu ratkaisu on myös vastoin ehdotuksen tavoitteita omiaan kannustamaan sähköisten palvelujen käytön välttämiseen. Lisäksi ehdotetun yleissääntelyn ja nyt lausunnolla olevan Verohallinnon menettelyä koskevan lainsäädännön perusratkaisujen erilaisuus on vaikeaselkoisena omiaan vaarantamaan verovelvollisen oikeuksien toteutumisen.

Apulaisoikeusasiamiehen mukaan ehdotetun erityislainsäädännön tarve jää kyseenalaiseksi. Tämän tyyppisessä sääntelykokonaisuudessa on erityisen tärkeää, että sovellettava lainsäädäntö on selkeää ja ennakoitavaa. Tällöin yleislainsäädännön merkitys korostuu sen yhdenmukaistaessa viranomaisten tiedoksiantotoimintaa. Yleislainsäädännöstä poikkeavalle erityislainsäädännölle tulee olla erityiset, painavat perusteet. Lausunnon mukaan tällaisia erityisiä, painavia perusteita ei ole vaivatta löydettävissä nyt lausunnolla olevasta Verohallinnon tiedoksiantosääntelyä koskevasta ehdotuksesta. Apulaisoikeusasiamies korostaa, että perusoikeuksiin ja oikeusturvaan liittyviä mahdollisia ongelmia ei voi hyväksyttävästi perustella hallinnon tehokkuudella. Apulaisoikeusasiamiehen mukaan useat esitysluonnoksen ongelmat poistuisivat sillä, että sähköisen päätösten ja

muiden asiakirjojen tiedoksianto perustuisi vapaaehtoisuuteen eli tapahtuisi verovelvollisen antaman suostumuksen perusteella.

Apulaisoikeusasiamiehen mukaan hyvän hallinnon palveluperiaatteen mukaista olisi se, että ilmoitus siitä, että henkilö ei käytä sähköistä asiointipalvelua, olisi tehtävissä selkeästi ja yksinkertaisesti siinä yhteydessä, kun henkilölle annetaan tieto mahdollisuudesta kieltäytyä sähköisen asiointipalvelun käytöstä. Apulaisoikeusasiamies pitää toisaalta hyvän hallinnon palveluperiaatteen näkökulmasta sekä yhdenvertaisuusperiaatteen ja henkilön oikeusturvan kannalta arveluttavana sitä, että henkilön tulisi aina uudelleen tehdä ilmoitus siitä, että hän ei käytä sähköisen asioinnin palvelua, kun hän kerran uudelleen käyttää sähköistä asiointipalvelua, vaikka hän on jo aiemmin ilmoittanut haluavansa saada päätökset ja asiakirjat postitse. Tämä on ongelmallista erityisesti sellaisten henkilöiden kohdalla, joilla itsellään ei ole todellista kyvykkyyttä tai säännöllistä mahdollisuutta vastaanottaa sähköisiä tiedoksiantoja ja jotka rajallisten kykyjensä ja mahdollisuuksiensa puitteissa esimerkiksi avustettuna tai tarvittavan laitteen väliaikaisesti käyttöön saadessaan satunnaisesti käyttävät Verohallinnon sähköistä asiointipalvelua. Apulaisoikeusasiamies katsoo, että sääntely sisältää merkittävän riskin henkilön oikeusturvan kannalta siitä, että hän ei saa myöhempiä verotusta koskevia päätöksiä ja asiakirjoja tiedoksi niissä tapauksissa, joissa hän ei joko ymmärrä tai osaa tehdä tällaista ilmoitusta. Apulaisoikeusasiamiehen näkemyksen mukaan Verohallinnon tiedoksiantojen kohdalla ei ole erityisiä perusteita poiketa yleislainsäädännössä omaksutusta palvelun piiriin palaamisesta sähköisen asioinnin yleisistä edellytyksistä.

Apulaisoikeusasiamies katsoo, että riittävää hyvän hallinnon vaatimusten ja henkilön oikeusturvan näkökulmasta tulisi olla se, että kun verovelvollinen on ilmoittanut Verohallinnolle, että hän ei käytä Verohallinnon sähköisen asioinnin palvelua, Verohallinnon sähköisen asioinnin palvelua ei käytetä hänelle lähetettävissä tiedoksiannoissa myöskään yleislain säännösten nojalla. Vastaavasti mikäli henkilö on ilmoittanut yleislainsäädännön nojalla, ettei halua vastaanottaa sähköisiä tiedoksiantoja, tulisi ilmoituksen olla pätevä myös Verohallinnon kohdalla. Yhdenvertaisuuteen, oikeusturvaan ja hyvän hallinnon toteutumisen vaatimuksiin liittyvät seikat puoltavat apulaisoikeusasiamiehen käsityksen mukaani sitä, että sähköisen tiedoksiannon tulisi ainakin luonnollisten henkilöiden osalta edelleen perustua henkilön yksiselitteisesti antamaan suostumukseen. Apulaisoikeusasiamiehen mukaan sähköisten palvelujen sääntelykokonaisuudessa tulee sääntelyratkaisun olla sellainen, että kun verovelvollinen on ilmoittanut Verohallinnolle, ettei hän käytä Verohallinnon sähköisen asioinnin palvelua, tätä palvelua ei oteta käyttöön ilman verovelvollisen erillistä suostumusta tai muuta selkeää tahdonilmaisua.

Apulaisoikeusasiamies ei pidä esitysluonnoksessa ehdotettua sähköisen tiedoksiannon pätevyyttä koskevaa sääntelytapaa hyväksyttävänä henkilön oikeusturvan

kannalta. Koska heräteviestin lähettäminen ei kuitenkaan enää olisi tiedoksiannon pätevyyden oikeudellinen edellytys, apulaisoikeusasiamies ei ole vakuuttunut siitä, että ehdotettu sähköisen tiedoksiannon pätevyyttä koskeva sääntelytapa täyttää perustuslakivaliokunnankin käytännössä esiin tuodut oikeusturvaa ja tiedoksiannon tehokkuutta koskevat vaatimukset. Hallinnon asiakkaan näkökulmasta ilmoitusten lähettämisellä tulisi olla yhdenmukaiset oikeusvaikutukset riippumatta siitä, mikä viranomaisen kulloinkin tällaisen ilmoituksen lähettää. On hyvin ongelmallista, mikäli yhden viranomaisen lähettämänä tällainen ilmoitus tai heräteviesti on tiedoksiannon pätevyyden oikeudellinen edellytys ja toisen viranomaisen lähettämänä ei.

Mahdollisuus tiedoksiantojen vastaanottamiseen ja niiden asianmukainen toimitaminen on keskeinen osa henkilön perustuslaissa turvattua oikeusturvan ja hyvän hallinnon perusoikeutta. Apulaisoikeusasiamiehen mukaan esitysluonnoksessa ei ole riittävästi kiinnitetty huomiota siihen, miten verovelvollisen oikeusturva toteutuisi niissä tapauksissa, kun hänellä ei ole tosiasiallisesti ollut mahdollista vastaanottaa tiedoksiantoa sähköisesti ja miten mahdollisilta oikeudenmenetyksiltä näissä tilanteissa välttyttäisiin. Apulaisoikeusasiamies katsoo, että näihin seikkoihin tulee kiinnittää enemmän huomiota asian jatkovalmistelussa.

Apulaisoikeusasiamies korostaa, että velvollisuus asiakirjan tiedoksiantoon on nimenomaan viranomaisella. Tiedoksiannon epäonnistuessaa vastuu asiakirjojen tiedoksiantamisesta ja -saamisesta ei siirry asianosaiselle. Hyvän hallinnon toteuttaminen edellyttää, että sääntelyn lähtökohtana on veroviranomaisen velvollisuus antaa asiakirja tiedoksi. Verovelvolliselle ei voi asettaa velvollisuutta pyytää Verohallinnolta häntä mahdollisesti koskevia päätöksiä ja muita asiakirjoja, joiden olemassaolosta hän ei mahdollisesti ole lainkaan tietoinen.

Apulaisoikeusasiamies katsoo, että alaikäisen huoltajalle tai muun vajaavaltaisen edustajalle tulisi joka tapauksessa huollettavan tai muun edustettavan henkilön oikeusturvakin huomioon ottaen erikseen ilmoittaa siitä, että huollettava tai edustettava henkilö siirretään sähköisen tiedoksiannon piiriin. Kuten esitysluonnoksessa on todettu, huoltajan tai muun vajaavaltaista edustavan henkilön tulisi näissä tilanteissa pystyä valvomaan alaikäisen tai edunvalvottavan etua ja varmistaa, että veroasiat tulevat asianmukaisesti hoidetuksi. Tämä edellyttää myös sitä, että huoltaja tai muuta vajaavaltaista edustava on tietoinen siitä, millä tavoin verotusasiakirjat annetaan tiedoksi, jotta hän voi tarvittaessa reagoida tiedoksi annettavassa asiassa ja ylipäättään arvioida sähköisen tiedoksiantomenettelyn käytön sopivuutta huollettavan tai edustettavan henkilön tilanteesta.

Apulaisoikeusasiamies toteaa lisäksi, että lain hyväksyminen edellyttää myös saamenkielisen väestön aseman turvaamista. Palvelujen digitalisoiminen ei ole hyväksyttävä syy perusoikeuksien vaatimusten sivuuttamiseen.

Kansaneläkelaitoksella ei ollut huomautettavaa esitysluonnoksesta. Kansaneläkelaitos totesi lisäksi lausunnossaan, että myös Kansaneläkelaitokselle valmisteluun sähköistä tiedoksiantoa koskevaa erityissääntelyä. Pääsääntöisesti Kansaneläkelaitoksen päätösten ja asiakirjojen sähköiseen tiedoksiantoon sovellettaisiin yleissääntelyä. Säädöstasolla erityissääntely poikkeaisi yleissääntelystä vain siinä, että Kansaneläkelaitoksen sähköisesti tiedoksiantamien asiakirjojen kohdalla sovellettaisiin kolmen päivän sijaan seitsemän päivän tiedoksisaantiolettamaa.

Kirkkohallitus pitää hyvänä digitaalisten palveluiden käytön lisäämistä Verohallinnossa ja sitä kautta saavutettavia kustannussäästöjä. Kirkkohallitus pitää tärkeänä, että ehdotuksessa on esitetty, että sähköisen asioinnin lopettamisesta voi ilmoittaa puhelimitse Verohallinnolle ja että sähköisen palvelun piirissä olevan henkilön asiakirjat voi henkilö itse, hänen valtuuttamansa henkilö tai edunvalvoja pyytää myös paperisena postitse. Kirkkohallitus pitää sekä heikommassa asemassa olevien henkilöiden oikeusturvan että heidän asioitaan hoitavien omaisten kannalta tärkeänä, että Verohallinnon järjestelmään olisi mahdollisuus merkitä, ettei digitaidoton tai digikykynsä menettänyt henkilö enää mitään kautta automaattisesti, ilman erillistä ilmoitusta, palaudu sähköisen tiedoksiantomenettelyn piiriin.

Valtioneuvoston oikeuskansleri näkemyksen mukaan ehdotettavan yleissääntelyn ja Verohallintoa koskevan erityissääntelyn yhteisvaikutukset muodostavat hallinnon asiakkaan näkökulmasta vaikeasti hahmotettavan kokonaisuuden. Oikeuskanslerin mukaan ministeriön olisi syytä pohtia, olisiko jokin selkeämpi sääntelyratkaisu löydettävissä. Ehdotetun sääntelyn kohdalla herää myös yleisempi kysymys siitä, missä määrin verotusmenettelyä koskevan sääntelyn on tarkoituksenmukaista loitontua hallinto-oikeuden yleisistä lähtökohdista. Oikeuskansleri yhtyy esitysluonnoksessa esitettyyn arvioon, jonka mukaan olisi suotavaa, että perustuslakivaliokunta antaisi asiasta lausunnon.

Lausunnon mukaan nyt tarkasteltavan hallituksen esitysluonnoksen kohdalla merkityksellistä on niin ikään yhdenvertaisuuden ja hyvän hallinnon periaatteiden toteutumisen turvaaminen siten, että otetaan huomioon erilaisten ihmisten tosiasialliset mahdollisuudet käyttää palveluita ja vastaanottaa tiedoksiantoja. Luonnoksesta puuttuu niin ikään arvio ehdotusten yhteensopivuudesta YK:n vammaisyleissopimuksen vaatimusten kanssa. Esitystä tulisi jatkovalmistelussa täydentää.

Lisäksi nyt tarkasteltavassa hallituksen esityksessä on oikeuskanslerin mukaan niin ikään syytä arvioida yksityiskohtia, jotka on nostettu esille lainsäädännön arviointineuvoston lausunnossa yleissääntelyä koskevasta hallituksen esityksestä.

Oikeuskansleri katsoo myös, että OmaVeron kohdalla saamenkielisten oikeuksia koskeva sääntely tarkoittanee kokonaisuudessaan sitä, että ainakin suurimman osan OmaVeron toiminnoista tulisi olla käytettävissä myös saamen kielellä.

Verohallinnon näkemyksen mukaan ehdotetut erityissäännökset ovat välttämättömiä digitalisaation edistämiseksi ja Verohallinnolle asetettujen toimintamenojen säästöjen saavuttamiseksi. Lakimuutokset ja niiden voimaantulo samanaikaisesti yleislainsäädännön kanssa 1.1.2026 lukien ovat välttämättömiä siitakin syystä, että nykyisestä suostumukseen perustuvasta sähköisestä tiedoksiannosta ollaan luopumassa yleislainsäädännön muutoksilla.

Verohallinto toteaa, että muuttuvan sähköisen tiedoksiantomenettelyn käyttöönotto tulee edellyttämään Verohallinnolta tehokasta yleistä ja asiakaskohtaista ohjausta ja viestintää, jotta Verohallinnon asiakkailla on selvä käsitys siitä, milloin he ovat sähköisen tiedoksiannon piirissä, miten heidän tulee toimia saadakseen tiedon heille lähetetyistä päätöksistä ja muista asiakirjoista sekä miten he voivat päästä pois sähköisen tiedoksiannon piiristä. Verohallinnon tulee myös vielä kehittää sähköisten asiakirjojen saavutettavuutta eräiltä osin sekä turvata riittävästi lainsäädännön mukaisten kielellisten oikeuksien toteutuminen sähköisen asioinnin yhteydessä.

Jotta sähköinen tiedoksianto sellaisille kuolinpesille, jotka käyttävät jo nyt OmaVeroa, olisi edelleenkin ja keskeytyksettä mahdollista Verohallinto ehdottaa, että ehdotettuihin säännöksiin lisätään maininta kuolinpesistä. Muutos ei vaikuttaisi sellaisiin kuolinpesiin, joilla ei tunnistusvälineen puuttuessa ole tosiasiallista mahdollisuutta kirjautua OmaVeroon kuolinpesän puolesta, mikä on tavanomaisin tilanne.

Jotta ne kuolinpesät, yhteisöt, yhteisetuudet ja yhtymät, jotka ovat antaneet Verohallinnolle suostumuksensa sähköiseen tiedoksiantoon säilyisivät sen piirissä myös erityissäännösten voimaan tullessa, Verohallinto ehdottaa tästä säädettäväksi erityissäännösten voimaantulosäännöksissä.

Akava ry kannattaa ehdotusta. Julkisen sektorin tuottavuutta on voitava parantaa. Palveluiden digitalisointi ja sähköinen asioiminen ovat parhaita tapoja parantaa tuottavuutta. Verohallinnon tapauksessa lähes kaikki suomalaiset ovat palveluiden piirissä. Palveluiden volyymi on siten huomattavan suuri, joten myös saavutettavat hyödyt voivat olla suuria. Samalla kun palveluiden digitalisoinnissa edetään, pitää huolehtia siitä, että palvelut toimivat edelleen hyvin myös niille asiakkaille, jotka eivät jostain syystä kykene asioimaan sähköisesti.

Elinkeinoelämän keskusliitto ry (EK) kannattaa ehdotuksen pääasiallisia tavoitteita. On tärkeää pyrkiä parantamaan viranomaistoiminnan tehokkuutta ja työn tuottavuutta digitaalisia työvälineitä ja viestintätapoja hyödyntämällä.

EK katsoo, että digitalisaation edistäminen on erittäin tärkeää, mutta sen on oltava oikeudellisesti kestävällä pohjalla. Sähköisen tiedoksiannon edistämiseksi tulee ottaa huomioon myös verovelvollisen oikeusturvaan liittyvät näkökohdat. Ne korostuvat tilanteissa, joissa verovelvollisella on lyhyehkö aika toimia, esimerkiksi

valittaa verotusta koskevasta päätöksestä. Sähköisen tiedoksiannon menettelytapojen on varmistettava, että verovelvollinen saa nopeaa reagointia edellyttävissä tapauksissa aina tosiasiallisesti oikea-aikaisesti tiedon hänelle tiedoksi annetusta päätöksestä. Tavoitetta sähköisen tiedoksiannon menettelyn toteuttamisesta yhdenmukaisesti ei siten tule ymmärtää niin, että menettelyn tulisi olla aivan sama kaikkien asioiden ja asiakirjojen osalta. Verohallinnon tulee myös jatkossa käyttää oikeuttaan toimittaa tiedoksianto tilanteen mukaan muulla tavoin kuin toimittamalla asiakirja sähköiseen asiointipalveluun. Näin on asianmukaista toimia esimerkiksi erittäin suuren verointressin veroriidoissa ja -tarkastuksissa. Niissä asiakasyritys myös usein käyttää asiamiestä ja Verohallinnolle on ilmoitettu erillinen prosessiosoite. Erillinen menettely on samoin tarpeen pörssiyritysten veroasioissa, joihin liittyy sisäpiirin tietoa.

Veroviranomaisten toiminnan tehostaminen digitalisoinnin keinoin on erittäin kannatettavaa. Jotta digitalisointi onnistuu kestävästi, eikä johda kohtuuttomiksi koettuihin tilanteisiin, ja mahdollisesti digitalisointipäätösten perumiseen, kansalaisilla on kuitenkin oltava kohtuullinen mahdollisuus vaikuttaa siihen, ovatko he viranomaisten sähköisen asioinnin piirissä vai eivät. Näistä näkökulmista luonnoksessa esitetyt perustelut yleissääntelystä poikkeamiselle eivät EK:n näkemyksen mukaan vaikuta riittävästi. Oikeasuhteisempi ratkaisu voisi olla tältä osin pitäytyminen yleissääntelyn mukaisessa menettelyssä määräaikaan.

Eläkeläisliittojen etujärjestö Eetu ry (EETU ry) kannattaa verovelvollisen mahdollisuutta ilman erillisiä perusteluita irtautua sähköisestä tiedonantomenettelystä ilmoittamalla Verohallinnolle, että hän ei käytä sähköisen asioinnin palveluita. EETU ry toivoo kuitenkin varautumista myös tilanteisiin, jossa verovelvollinen itse ei ole tietoinen kognitiivisten kykyjensä muutoksista.

EETU ry:n mukaan Verohallinnon sähköiseen asiointipalveluun tulee luoda toiminto, joka reagoi tilanteessa, jossa vastaanottaja ei ole kirjautunut palveluun esimerkiksi vuoden sisällä. Tällöin vastaanottajalta tulee tarkastaa, tahtooko hän yhä hoitaa asioitaan sähköisesti, vai pitääkö hänen kohdallaan siirtyä takaisin paperisen viranomaisviestinnän käyttöön, jotta oikeusturva toteutuu. Kaikilla käyttäjillä ei ole tukihenkilöitä, joiden avulla hakea muutosta tai joille myöntää valtakirjaa asioiden hoitoon.

EETU ry esittää myös perinteisen paperisen kirjeen hyödyntämistä sellaisissa tilanteissa, joissa henkilö ei ole reagoinut sähköiseen viestiin (ei ole avannut viestiä) määräaikaan mennessä. Käyttäjien toimintakyky voi muuttua ajan myötä ja aiemmin sujuvasti asiansa sähköisesti hoitaneella ihmisellä voi silloin jäädä tärkeät viestit vastaanottamatta. Kaikilla ei myöskään ole omaisia tai tukihenkilöitä, jotka tunnistaisivat tilanteen ja voisivat auttaa käyttäjää aktivoimaan kirjepostin itse. Siksi olisi tarpeellista luoda automaattinen toiminto, joka tunnistaa pitkän ajan käyttämättömänä olleen palvelutilin ja aktivoi kirjepostin.

EETU ry:n mukaan on vielä varmistettava se, että Verohallinnon sähköisiä palveluita käyttävällä asiakkaalla on saatavilla riittävästi digitukea. Digituen vastuutaho pitää määritellä selkeästi ja yhteystietojen pitää olla helposti löydettävissä eri kanavissa. Palveluiden tulee olla saavutettavissa myös puhelimitse tai henkilökohtaisella palvelulla.

EETU ry korostaa, että ikääntyminen itsessään ei ole oletus puuttuvista digitaalisista, mutta digilaitteiden ja digitaitojen puutetta ilmenee erityisen runsaasti ikääntyneiden parissa. Ongelmien ja eriarvoisuuden välttämiseksi on heidän myös saatava riittävän matalalla kynnyksellä oikeanlaista ohjausta ja opastusta.

Keskuskauppakamari ry pitää esityksen tavoitteita kannatettavana eikä sillä ole huomautettavaa esityksen yksityiskohdista.

Kuuloliitto ry toteaa, että esitysluonnoksessa ei ole lainkaan käsitelty ehdotusten suhdetta Suomea sitovaan YK:n yleissopimukseen vammaisten henkilöiden oikeuksista, vaikka sopimus näin edellyttää. Esitystä on jatkovalmistelussa ehdotomasti arvioitava tarkemmin vammaisten henkilöiden sekä ikääntyneiden perusoikeuksien ja oikeusturvan näkökulmasta. Oikeuksien toteutumista voidaan turvata heidät tosiasiallisesti tavoittavalla ennakkotiedotuksella, tarjoamalla mahdollisuus valita kirjeposti käyttöön toistaiseksi voimassa olevasti sekä riittävällä digituella.

Kuuloliitto pitää hyvänä, että esitysluonnoksessa korostetaan, että uudistuksesta tulee tiedottaa siten, että se tosiasiallisesti tavoittaa verovelvollisen. Kuuloliitto pitää oleellisena, että esitysluonnoksessa todetaan, että verovelvollinen voi irtautua sähköisestä tiedoksiantomenettelystä muutenkin kuin sähköisesti. Kirjeposti tulisi voida valita käyttöön toistaiseksi voimassa olevasti.

Lapsiasiavaltuutettu katsoo, että lapsivaikutusten arviointia tulisi täydentää. Lapsivaikutusten arvioinnissa tulisi arvioida esimerkiksi sitä, miten ehdotukset vaikuttavat alaikäisten kykyyn ja mahdollisuuksiin hoitaa itsenäisesti veroasioitaan, kuinka moni alaikäinen tulisi ehdotetun menettelyn piiriin ja toisaalta mahdollisesti luopuisi sähköisestä tiedoksiannosta tai ei ylipäättään haluaisi sen piiriin. Miten varmistutaan, että alaikäinen ymmärtää miten sähköinen tiedoksiantomenettely toimii ja mitä se tarkoittaa hänen omien asioidensa hoitamisen kannalta. Entä miten toimitaan, jos alaikäinen ei huomaa tai ei osaa reagoida sähköisiin tiedonantoihin ajoissa tai lainkaan, ja millaisia vaikutuksia sillä on alaikäisen oikeuksiin ja asemaan?

Lapsiasiavaltuutettu huomauttaa, että alaikäisen kohdalla tulisi arvioida tarkemmin sitä, voiko pelkästään kirjautuminen Omaveroon olla siinä määrin osoitus kyvykkyydestä käyttää sähköistä asiointipalvelua, että sillä voidaan perustella siirtymistä sähköiseen tiedonantoon ilman nimenomaista suostumusta.

YK:n lapsen oikeuksien yleissopimuksen 12 artiklassa, jossa säädetään lapsen (alle 18-vuotiaan) näkemysten selvittämisestä ja huomioonottamisesta iän ja kehitystason mukaisesti, lähdetään siitä, että ikä yksin ei ratkaise lapsen näkemysten merkitystä. Lapsen käsityskyky ei välttämättä aina riipu suoraan hänen biologisesta iästään. Muun muassa lapsen tiedot ja kokemus, vanhemmilta saatu ohjaus ja tuki sekä kasvuympäristö vaikuttavat siihen, miten lapsen valmius muodostaa näkemyksiään kehittyy. Siksi lapsen näkemyksiä on arvioitava tapauskohtaisesti.

Mikro- ja yksinyrittäjät ry suhtautuu myönteisesti sähköisen tiedoksiannon ensisijaisuuteen silloin, kun verovelvollinen on yksiselitteisesti antanut siihen suostumuksensa tai itse käyttää OmaVeroa. Erityisesti yritystoiminnassa tähän tulee kiinnittää erityistä huomiota, koska OmaVeroa tavanomaisesti käyttävät verovelvollisen puolesta myös muut kuin verovelvollinen itse ja verovelvollinen on voinut antaa valtuutuksen samanaikaisesti useallekin eri käyttäjälle.

Mikro- ja yksinyrittäjät ry katsoo, että verotuksen sähköisen tiedoksiantomenettelyn tulisi kaikkien yritysmuotojen kohdalla edellyttää verovelvollisen tai tämän lailisen edustajan kirjautumista OmaVeroon taikka nimenomaista valtuutusta verotusta koskevien tiedoksiantojen vastaanottamiseen. Asian jatkovalmistelussa on joka tapauksessa pohdittava yritystoiminnan muutostilanteiden sekä pienimuotoisen yritystoiminnan erityispiirteitä sähköisen tiedoksiantomenettelyn käyttämiseen.

Näkövammaisten Liitto ry toteaa, että digitaalisen viestinnän ja tiedoksiannon laajentaminen ja muuttaminen ensisijaiseksi ei ole ongelmatonta. Lainsäädännön velvoittamana siirrytään koko väestöä koskevaan uuteen käytäntöön. Velvoittavuus on omiaan synnyttämään pelkoa ja tuomaan epävarmuutta viranomaisasioiden hoitamiseen. Jos viestejä ei lueta eikä sisältö tavoita kansalaisia, seuraukset ovat monissa asioissa vakavia. Näkövammaisten liitto katsoo, että esitykseen tulee lisätä arviointia vaikutuksista oikeusturvaan esimerkiksi iäkkäiden, vammaisten ja sellaisten ihmisten näkökulmasta, joilla on digitaitoja vain osittain. OmaVeron ja Suomi.fi-palvelun käyttö vaativat digitaitoja. Riski tärkeiden asiakirjojen huomaamatta jäämiseen kasvaa, sillä henkilö ei välttämättä tiedä, että hänen tulee seurata suomi.fi -viestejä ja OmaVeroa. Tällöin myös esimerkiksi iäkkäiden näkövammaisten läheisten rooli korostuu, kun heidän tulee ymmärtää sähköisen tiedoksiannon merkitys oikeusturvan ja asiainnin kannalta.

Näkövammaisten liitto pitää suostumusta sähköiseen tiedoksiantoon kannatettavampana vaihtoehtona. Silloin henkilö ymmärtää paremmin, mitä sähköinen tiedoksianto tarkoittaa oikeusturvan kannalta. Digitaalista asiointia niille, jotka siihen kykenevät, voi lisätä myös muilla keinoilla kuin esityksessä kaavailulla tavalla. Sähköistä tiedoksiantoa ei saa toteuttaa ilman selkeää ja ymmärrettävää tiedotusta sekä käyttäjän hyväksyntää. On varmistettava, että digipalveluita avustet-

tuna käyttävien tai niitä käyttämättömien oikeusturva ei heikkene, ja että sähköiseen asiointiin siirtyminen tapahtuu hallitusti ja ihmisen todelliset tarpeet huomioiden. Ilmoitus saapuneesta tiedoksi annettavasta asiakirjasta on tarpeellinen. On hyvä, että heräteilmoitukset voi tilata myös tekstiviestinä puhelimeen. Kirjepostivaihtoehto on kuitenkin taattava helppona ja maksuttomana kaikille, jotka sitä tarvitsevat.

Näkövammaisten liitto ei kannata sitä, että sähköinen tiedoksianto uudelleenaktivoidaan, kun OmaVeroon kirjautuu. Palvelun käytöstä kieltäytymisen on oltava pysyvä ratkaisu, ellei henkilö erikseen pyydä sen palauttamista. Palvelussa pitää taata mahdollisuus kieltäytyä niin, ettei palvelu aktivoidu uudestaan.

Näkövammaisten liitto korostaa puolesta asiointin käyttöönotossa aktiivista tiedottamista siitä, että Suomi.fi- ja OmaVero-palveluissa on mahdollista tehdä valtuutus toiselle ihmiselle puolesta asiointiin. Puolesta asiointin terminologia on vaikeaa ja ihmiset tuntevat valtuutuksen mahdollisuudet huonosti. Valtuutuksen käyttömahdollisuuksista tarvitaan lisää viestintää.

Näkövammaisten liitto toteaa, että saavutettavuus ei toteudu automaattisesti sääntelyn perusteella. Käytännön kokemusten perusteella esimerkiksi digipalvelulain soveltamisalaan kuuluvat toimijat toimittavat toisinaan edelleen asiakirjoja, jotka eivät täytä saavutettavuusvaatimuksia. Tämän vuoksi on tärkeää varmistaa, että tiedoksi annettavat asiakirjat ovat aidosti saavutettavia kaikille käyttäjille, myös apuvälineitä käyttäville. Tämä edellyttää järjestelmällistä laadunhallintaa, saavutettavuustarkistuksia sekä saavutettavuuden huomioimista osana Verohallinnon viestinnän laatukriteereitä. Asiakirjojen on oltava teknisesti oikein toteutettuja, sisällöltään ymmärrettäviä ja yhteensopivia esimerkiksi ruudunlukijoiden kanssa. Vain näin voidaan varmistaa, että näkövammaiset voivat tosiasiallisesti käyttää palveluita ja saada tiedoksiantoja yhdenvertaisesti ja itsenäisesti.

Sähköinen tiedoksianto Verohallinnossa voi edistää osittain vammaisten henkilöiden oikeuksia, jos se toteutetaan saavutettavasti. Sähköisesti luettava asiakirja voi olla joillekin saavutettavampi vaihtoehto kuin paperiposti. Jos saavutettavuutta ei huomioida, sähköinen tiedoksianto voi muodostaa esteen vammaisten henkilöiden oikeuksien toteutumiselle. Järjestelmän on siis toimittava saavutettavasti ja siten täytettävä digipalvelulain edellyttämät saavutettavuusvaatimukset. Lisäksi on tärkeää, että palvelun käyttö on ohjeistettu saavutettavalla tavalla.

Viranomaisten tehtävänä on huolehtia sähköisen asiointin ja digitaalisten palvelujen ja laitteiden käytön riittävästä tuesta sitä tarvitseville. Matalan kynnyksen digituen tarjoaminen on avainasemassa yhdenvertaisuuden varmistamiseksi.

Posti Group Oyj toteaa, että esitysluonnos tulee yhteensovittaa siihen kiinteästi liittyvän yleissääntelyhankkeen kanssa. Julkishallinnon sähköistä asiointia koskevan sääntelyn tulisi olla selkeä ja yhdenmukainen. Myös sähköisten viestien kiello

tulisi voida antaa helposti ja yksinkertaisella menettelyllä, yhdenmukaisten käytäntöjen mukaisesti. Posti huomauttaa, että esityksessä on varsin perustelemattomasti esitetty, että viranomaisviestinnän siirtyminen pääasiallisesti sähköisiin kanaviin parantaa viestinnän tietosuojan ja tietoturvan tasoa verrattuna perinteiseen paperipostiin.

Esitysluonnoksessa todetaan myös, että tietosuojaa koskevan sääntelyn mukaisesti postiyrittäjä on henkilötietojen käsittelijän asemassa kuljettaessaan tiedoksiannot Verohallinnon toimeksiannon perusteella. Posti toteaa, että perustelutekstiä tulisi tältä osin korjata ja todeta, että postilain perusteella postiyrittäjä on henkilötietojen rekisterinpitäjä kuljettaessaan Verohallinnon tiedoksiantoja.

Esitysluonnoksessa olisi tarpeen myös tarkentaa terminologiaa, jotta olisi selvää tarkoitetaanko yleisesti postiyrittäjiä vai tarkoitetaanko Posti-konserniin kuuluvaa postiyrittäjästä, jonka toiminimi on Posti Jakelu Oy.

Saamelaiskäräjien näkemyksen mukaan esityksen perustelutekstiä tulisi muuttaa siten, että siinä tarkemmin kuvaillaan se, että saamen kielilain velvoitteita sovelletaan sähköiseen asiointiin, eikä Verohallinto ole täyttänyt kielilain asettamia velvollisuuksia. Tämän takia myös ko. lakiesitys aiheuttaisi tosiasiallisesti myös heikennystä saamelaisten kielellisiin oikeuksiin.

Verohallinnon OmaVero-järjestelmän puuttuminen saamen kielillä on sekä saamen kielilain vastaista, mutta on myös ongelmallista suhteessa siihen mitä perustuslaissa säädetään yhdenvertaisuudesta ja syrjintäkiellosta. Saamelaiskäräjät on toistuvasti huomauttanut eri saamen kielilain soveltamisalaan kuuluvia viranomaisia sähköisten palveluiden puutteesta, mutta tällä ei ole ollut vaikutusta palvelutarjontaan. Koska saamen kielilain velvoitteet näyttävät olevan viranomaisille epäselviä, olisi erityisen tärkeää, että lainvalmisteluteksteissä asia ilmaistaisiin selkeästi ja lain esittelytekstiin kirjataan selkeämmin, että Verohallinnon tulee saattaa OmaVero-järjestelmä saamen kielelle, jotta saamelaisille perustuslaissa ja saamen kielilaissa turvatut oikeudet toteutuisivat.

Saamenkielisen OmaVero-palvelun puuttuminen aiheuttaa sen, ettei saamenkielille sähköiseen asiointiin kykenevät verovelvolliset pääse asioimaan saamen kielilain mukaisesti omalla kielellään, ja jäävät myös täten sähköisen tiedonannin piiriin ulkopuolelle. Esityksen mukaan tavoitteena on kuitenkin saada kaikki sähköiseen asiointiin kykenevät verovelvolliset sähköisen tiedoksiannon piiriin.

Saamelaiskäräjät pitää kuitenkin myönteisenä, että esityksen mukaan sähköisen tiedoksiannon laajentamista koskevan lainsäädännön voimaantuloon mennessä saamenkielisille käyttäjille asetettaisiin saataville palvelua ja sen käyttöä koskevaa saamenkielistä tiedotusta ja käyttöohjeistusta. Esityksessä olisi kuitenkin syytä tarkentaa minkälaisesta palvelusta on kyse saamen kielten osalta. Tiedottamisen lisääminen asiasta on kannatettavaa.

SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry:n mukaan ensisijaisesti sähköiset tiedoksiannot ovat verotusta koskevissa asioissa useammista syistä järkeviä ja keino vähentää hallinnon kustannuksia ilman merkittäviä haittoja kansalaisille. Esitykseen sisältyy kuitenkin kansalaisille vaikeasti hahmotettavia muutoksia, minkä vuoksi muutoksista viestimiseen on kiinnitettävä erityistä huomiota ja varattava resursseja. Sähköisen asiointipalvelun käytöllä on kansalaisille monia etuja, kuten esityksessä kuvataan. Lausuttavana oleva esitys helpottaisi edelleen tiedonsaantia asiointipalveluun tulleista päätöksistä, kun heräteilmoituksen voisi pyytää myös tekstiviestinä. Se tavoittaa monet helpommin kuin sähköposti.

SOSTE yhtyy suostumuksen poistamista koskeviin huoliin. Jos suostumusta ei enää edellytetä, on varmistettava, että asiaa koskeva, ymmärrettävä viestintä todella tavoittaa eri väestöryhmät. Epätietoisuutta ja ongelmatilanteita voi aiheuttaa se, että sähköistä asiointia Verohallinnossa säädeltäisiin vastaisuudessa niin verotusta koskevalla erityislainsäädännöllä kuin yleislainsäädännöllä. SOSTE toteaa, että henkilön tulee aina pystyä olemaan perillä siitä, miten hän minkin viranomaisen tiedotteet saa ja minkä säätelyn perusteella. Yleissääntelyn ja erityissääntelyn muodostama kokonaisuus voi olla vaikea ymmärtää ja se voi aiheuttaa monille hämmennystä ja yllätyksiä. SOSTE katsoo, että pitää olla selvää ja varmistettu, ettei digitaidoton tai digikykynsä menettänyt henkilö joudu eri reittejä yhä uudestaan sähköisten asiointipalveluiden käyttäjäksi.

SOSTE yhtyy lainsäädännön arviointineuvoston yleissääntelyn hallituksen esityksestä esittämiin huomioihin tilanteista, joissa henkilön kyvykyys asioida sähköisesti on heikentynyt.

Sähköinen asiointi on yleisin tapa toimia. Se voi palvella yhä useampia ihmisiä, jos eri palveluista tehdään selkeitä, saavutettavia ja helppoja käyttää, ja eri viranomaispalveluiden toimintalogiikka on yhtenäinen. On kuitenkin olennaista muistaa palveluita kehitettäessä, että hyvän hallinnon periaatteet koskevat kaikkia. Vähemmälle huomiolle eivät saa jäädä ne ryhmät, joille sähköinen asiointi on mahdotonta tai, joita se ei palvele parhaalla mahdollisella tavalla

Suomen Kuurosokeat ry katsoo, että esityksen jatkovalmistelussa on arvioitava YK:n vammaisyleissopimuksen vaikutukset kaiken ikäisten vammaisten henkilöiden oikeuksien toteutumisen näkökulmasta. Kuurosokeus ja kuulonäkövammaisuus aiheuttavat henkilölle vakavan haasteen tiedonsaantiin, liikkumiseen ja vuorovaikutukseen. Esityksessä on oltava mahdollisuus itse päättää ja valita sellainen tiedoksisaantitapa, johon omat kyvyt ja taidot riittävät. Kyse on kohtuullisesta mukautuksesta vammaiselle henkilölle. Tämä valinta ja sähköisestä tiedoksiannonmenettelystä irtautuminen on voitava tehdä muutenkin kuin sähköisesti. Esimerkiksi kirjeposti tulee voida valita tiedoksiantokanavaksi käyttöön niin, että se on voimassa toistaiseksi.

Suurin osa kuulonäkövammaisista ja kuurosokeista henkilöistä Suomessa asuu itsenäisesti omassa kodissaan. He eivät ole edunvalvonnan piirissä. Kuurosokeilla ja kuulonäkövammaisilla henkilöillä mahdollisuus vastaanottaa sähköisiä tiedoksiantoja ja käyttää verkkopalveluja tarkoittaa kokonaisuutta, johon kuuluu laiteosaaminen, laitteen kanssa yhteensopivan apuvälineen hallinta sekä kuulon ja näön apuvälineiden hallinta. Käytössä on erilaisia pistenäyttöjä ja omiin pääte-laitteisiin tehtyjä henkilökohtaisia mukautuksia. Tiheästi päivittyvät sovellukset ja sivustot sekä monimutkainen tunnistautuminen aiheuttavat epävarmuutta ja vähentävät mahdollisuuksia palvelun luotettavaan käyttöön. Osalla viittomakielisistä kuurosokeista on käytäntö käydä tulkin kanssa läpi saapunut viranomaisposti. Paperinen, kirjeenä saapunut viesti on tällöin yksinkertaisin käyttää. Nämä asiointivalmiuksissa olevat erot suhteessa valtaväestöön eivät saa vaikuttaa kuulonäkövammaisiin henkilöihin epäedullisesti.

Suomen Yrittäjät ry toteaa, että digitalisaatiolla voidaan oikein toteutettuna saavuttaa merkittäviä tehokkuusetuja, ja sen edistäminen on tärkeää ja lähtökohtaisesti kannatettavaa. Viranomaismenettelyt nopeutuvat, ja asioita voi hoitaa ajasta ja paikasta riippumatta tietoliikenneyhteyksien toimiessa. Samalla on kuitenkin tärkeää huomioida verovelvollisten eritasoiset valmiudet ja resurssit sähköiseen asiointiin.

Jatkovalmistelussa tulee kiinnittää erityistä huomiota siihen, että esitys täyttää oikeasuhtaisuuden vaatimuksen. Ehdotettuun ei-suostumusperusteiseen sähköiseen tiedoksiantomenettelyyn siirtyminen sisältää riskin tehokkaan tiedoksiannon vaarantumisesta. Se edellyttää, että verovelvolliset ymmärtävät monimutkaisen sääntelykokonaisuuden oikeusvaikutuksia eri tilanteissa. Suomen Yrittäjät korostaa, että verotusta koskevien viranomaispäätösten- ja viestien tehokas vastaanottaminen voi oikeusturvan toteutumisen kannalta olla kriittistä.

Luonnoksen perusteella valmistelussa olevan sähköistä tiedoksiantoa koskevan yleislainsäädännön ja lausuttavana olevan ehdotetun erillislainsäädännön suhde jää epäselväksi, ja sääntely olisi ristiriitaista toisin kuin esitysluonnoksessa todetaan. Uudistuksen myötä verovelvolliset joutuisivat sähköisen tiedoksiannon piiriin ilman omaa suostumustaan, ja siitä kieltäytyminen vaikuttaisi olevan käytännössä erittäin hankalaa. Yleislainsäädäntöä ja erityislainsäädäntöä on tarkoitus yhdenmukaistaa, mutta toisin kuin yleislainsäädännön osalta verotusta koskevan erityissääntelyn mukaan menettelystä ei esimerkiksi olisi mahdollisuutta kieltäytyä määrääjäksi.

Suomen Yrittäjät esittää vakavan huolen siitä, että sääntelykokonaisuudesta uhkaa tulla siinä määrin epäselvä, että se uhkaa hyvän hallinnon periaatteiden, yhdenvertaisuuden ja oikeusturvan toteutumista. Sääntelyn tulisi olla selkeää, ja sähköisten tiedoksiantojen vastaanottamisen kieltä tulisi olla mahdollista antaa helposti ja yksinkertaisesti. Katsomme, että esitys tulisi palauttaa valmisteluun ja

lähtökohdaksi tulee ottaa vapaaehtoisuuteen perustuva siirtyminen sähköiseen tiedoksiantoon.

Uudistuksessa viranomaisviestintä, sen selkeys ja saatavuus on keskeistä. Ehdotus heräteviestin lähettämisestä edistäisi sähköisen tiedoksiannon perille menemistä, ja se on siksi kannatettava. Myönteistä olisi, että verovelvollinen voisi saada samasta tiedoksiannosta kaksi eri ilmoitusta esimerkiksi Suomi.fi-viestipalvelun kautta sähköpostitse ja Verohallinnon lähettämällä tekstiviestillä puhelimeen. Suomen Yrittäjät katsoo kuitenkin, että tämä ei turvaa tehokasta tiedoksi saantia. Menettelymuutoksessa keskiössä on verovelvollisten oma aktiivisuus ja kyky hahmottaa monimutkainen kokonaisuus sekä se, millaisia oikeudellisia vaikutuksia sääntelystä eri tilanteissa syntyy. Huomionarvoista on, että moni ei ole antanut suostumustaan tai ottanut Suomi.fi-viestejä käyttöön viestintäkampanjoista ja eri viranomaispalveluissa ehdotetuista suostumuksenantomahdollisuuksista huolimatta.

Jatkovalmistelussa on kriittistä tarkastella uutta sääntelyä myös siitä näkökulmasta, että kyky sähköiseen asiointiin heikkenee olennaisesti tai lakkaa. Uutta tiedoksiantoa koskevaa sääntelyä ei ole kestävää rakentaa siten, että viime kädessä verovelvollisen oikeus tiedonsaantiin toteutuisi julkisuuslain tai henkilötietosääntelyn nojalla.

Viestinnän tietosuojan ja tietoturvan tason katsotaan ehdotettujen muutosten perusteella parantuvan. Luonnoksessa ei kuitenkaan ole käsitelty sitä, millaisia riskejä voi liittyä siihen, että rajallisesti digikyvykäs joutuu pyytämään sähköiseen asiointiinsa apua. Pankkitunnusten väärinkäytön riski voi tämän seurauksena kasvaa. Digipalveluihin liittyy myös tietomurtojen riski, ja sähköiset palvelut ovat myös alttiita palvelukatkoille tai muille häiriöille, jotka koskettaisivat erittäin laajaa joukkoa.

Suomen Yrittäjät katsoo, että massaluonteisten asiakirjojen, kuten ennakkoperintää koskevan päätöksen, verokortin tai esitetytyn veroilmoituksen, tiedoksi antaminen lähtökohtaisesti sähköisessä menettelyssä tehostaisi viranomaistoimintaa ja mahdollistaisi Verohallinnolle myös sen tavoittelemia kustannussäästöjä. Mahdollinen uudistus olisi perusteltua rajata ensi vaiheessa tällaisiin asiakirjoihin.

Suomen Yrittäjät katsoo, että esimerkiksi muutoksenhakuasioissa sähköisen tiedoksiannon tulisi jatkossakin perustua suostumukseen. Verovelvollisen esittämän sähköistä tiedoksiantoa koskevan kiellon tulisi vähintäänkin olla toistaiseksi voimassa oleva, mikäli suostumukseen perustuvasta menettelystä katsotaan voitavan oikeudellisesti kestäväällä tavalla luopua. Uudistuksessa on varmistettava, ettei se johda oikeudenmenetyksiin.

Asiassa tulisi ottaa huomioon, että yhteisön ja valtuutetun välisen toimeksiantosopimuksen laajuus voi vaihdella. Ehdotus voisikin aiheuttaa käytännössä ongel-

mia, samoin kuin tilanteet, jolloin valtuutettu vaihtuu. Jatkovalmistelussa tulisi kiinnittää huomiota yritystoiminnan erityistilanteisiin, kuten yhtiön laillisen edustajan tai valtuuttaman tahon vaihtumiseen.

Yksityisen elinkeinonharjoittajien osalta sääntelykokonaisuus voi aiheuttaa epäselvyyttä esimerkiksi silloin, kun toiminimiyrittäjä ei käytä OmaVeroa. Koska sähköisen asioinnin piiriin joutuminen voisi tapahtua yleislainsäädännön perusteella, voisi yrittäjä mahdollisesti ymmärtämättäänkin tulla sen piiriin myös veroasioissa käytettyään jotain viranomaisen sähköistä palvelua, minkä vuoksi hänelle olisi luotu Suomi.fi-tili. Henkilö voisi siten veroasioissa siirtyä sähköisen tiedoksiannon piiriin, jos käyttää Suomi.fi-palvelua, esimerkiksi tarkistaa laboratoriotuloksia, vastaanottaa hyvinvointialueen ajanvarauskirjeet sähköisesti tai hakee päiväkotipaikkaa lapselleen.

Verovelvollinen voisi kieltäytyä yleissääntelyn mukaisesta sähköisestä tiedoksiannosta, mutta Suomen Yrittäjät pitää erittäin ongelmallisena, että verovelvollisilta edellytettäisiin tietoa ja ymmärrystä erittäin laajasta kokonaisuudesta ja tämän tulisi kyetä hahmottamaan paitsi laaja sääntelykokonaisuus, myös yleislainsäädännön ja erityislainsäädännön sisältämien kieltojen erilaiset oikeusvaikutukset.

Suomen Yrittäjät katsoo, että luonnollisen henkilön, joka ei asioi henkilökohtaisissa asioissaan OmaVerossa tai muissa sähköisissä viranomaispalveluissa, ei tulisi joutua sähköisen tiedoksiannon piiriin Verohallinnon osalta ilman omaa nimenomaista suostumustaan, vaikka joutuu työtehtävissään käyttämään vahvaa tunnistautumista ja omia pankkitunnuksiaan.

Suomen Yrittäjät katsoo, että tehokas tiedoksianto on viranomaisen vastuulla myös verotuksessa. Luonnoksen perusteella jää epäselväksi, miten asiakirjan tallentamisella järjestelmään varmistetaan sen tehokas tiedoksianto, jos henkilöllä ei ole käytössään Suomi.fi-viestit -palvelua tai jos hän ei ole ilmoittanut sähköistä osoitetta Verohallinnolle.

Veronkantolain 71 §:ään ehdotetut muutokset voisivat yhdessä verotusmenettelystä annetun lain 26 c §:ään ehdotettujen muutosten kanssa johtaa Suomen Yrittäjien käsityksen mukaan siihen, että tiedoksianto ei toteudu tehokkaasti, jos verovelvollinen ei asioi OmaVerossa eikä ole ilmoittanut sähköistä osoitetta.

Veronkantolain mukainen yhteenveto on merkityksellinen asiakirja, koska sillä ilmoitetaan muun muassa tieto maksamattomista veroista, eikä myöhässä olevista veroista lähetetä erillistä muistutusta. Pahimmillaan voi käydä niin, että verovelvollinen ei saa maksukehotuksia tiedoksi ja vero siirtyy perintään, josta aiheutuu kustannuksia ja mahdollisesti myös mainehaittaa.

Suomen Yrittäjien käsityksen mukaan esitysluonnos on ristiriidassa saamenkielisten henkilöiden kielellisten oikeuksien kanssa, koska OmaVerosta ei ole saata-

villa saamenkielisiä versioita. Luonnoksessa ei ole viitattu OmaVeron saamenkielisten versioiden laatimisen edellyttämiin taloudellisiin resursseihin tai käsitellä muutoin OmaVeron kielellisten oikeuksien toteutumiseksi tarvittavia muutoksia.

Alaikäisten ja edunvalvonnassa olevin henkilöiden oikeuksien turvaamiseksi Suomen Yrittäjät pitää tarpeellisena, että alaikäisen huoltajat tai edunvalvonnassa olevien henkilöiden osalta edunvalvojat voivat kontrolloida sähköisen tiedoksianton käyttöä. Katsomme sen olevan olennaista alaikäisten ja edunvalvonnassa olevien etujen ja intressien valvomiseksi ja turvaamiseksi.

Lisäksi Suomen Yrittäjät katsoo, että jatkovalmistelussa esitystä olisi hyvä täydentää verotuspäätösten tiedoksiantoa koskevalla kansainvälisellä vertailulla.

Svenska Finlands Folkting toteaa, että esitysluonnoksella on merkittävä vaikutus kielellisten oikeuksien toteutumiseen, koska lakimuutokset tähtäävät sähköisen viestinnän huomattavaan lisääntymiseen Verohallinnon ja yksittäisten henkilöiden välillä. Folktinget korostaa, että ministeriön on edistettävä kielellisten oikeuksien toteutumista sähköisissä palveluissa ja tuotava viranomaisten kielelliset velvoitteet esille lisäämällä tätä koskeva säännös sähköistä tiedoksiantoa koskevaan lainsäädäntöön. Tämä tukee lain tehokasta soveltamista kielellisten oikeuksien toteuttamisessa.

Folktinget korostaa, että Verohallinnon on suunniteltava toimintansa siten, että palvelua ruotsiksi on riittävästi ilman ylimääräisiä viiveitä, vaikka asiakaskontaktien määrä kasvaa.

Folktinget huomauttaa myös, että jatkossakin on henkilöitä, joilla ei ole digiosaimista tai mahdollisuutta käyttää sähköisiä palveluja. Erityisesti vanhemmilla henkilöillä voi olla puutteelliset mahdollisuudet asioida viranomaisten kanssa sähköisesti. On tärkeää, että vaihtoehtoiset palvelu- ja viestintäkanavat tarjotaan tasapuolisesti suomeksi ja ruotsiksi kielilain ja hyvän hallinnon mukaisesti.

Lisäksi on tärkeää, että ruotsinkieliset henkilöt, jotka tarvitsevat käyttäjätukea sähköisiin palveluihin, saavat tukea omalla kielellään. Tämä edellyttää riittävää määrää toimijoita, jotka tarjoavat käyttäjätukea myös ruotsiksi.

Folktinget kannattaa esitysluonnoksen kirjausta siitä, että perustuslakivaliokunnan lausunto lakiehdotuksista on toivottavaa.

Vanhusasiavaltuutettu pitää välttämättömänä sitä, että huolehditaan siitä, että vaihtoehtoisia asiointi- ja viestintäkanavia on tarjolla heille, jotka ei käytä digipalveluita tai jotka eivät kykene itsenäisesti digitaaliseen asiointiin. On tärkeää, että tosiasiallisesti varmistetaan heille yhdenvertaiset mahdollisuudet omien asioiden hoitamiseen ja tiedonsaantiin. Näiden vaihtoehtoisten kanavien käytön tulee olla helppoa, eikä niiden löytäminen tai käyttö saa edellyttää digitaalisia taitoja esimerkiksi yhteystietojen tai ohjeiden löytämiseksi.

Ehdotuksen mukaan verovelvollinen voisi ilmoittaa Verohallinnolle, että hän ei käytä Verohallinnon sähköistä asiointipalvelua. Tällöin yhden ilmoituksen pitäisi riittää. Jos sähköisen asiointipalvelun käyttö tämän ilmoituksen jälkeen kuitenkin veisi verovelvollisen jälleen sähköisen tiedoksiantomenettelyn piiriin, tulee tästä tiedottaa verovelvolliselle selvästi. Muutoksesta tulee viestiä kansalaisille mahdollisimman aikaisessa vaiheessa, monikanavaisesti ja saavutettavalla tavalla. Nettipohjainen viestintä ei tavoita kaikkia.

Digitalisaation avulla pystytään merkittävästi edistämään myös ikääntyvien ihmisten yhdenvertaisuutta esimerkiksi tuottamalla asuinpaikasta riippumattomia palveluita. Digitaidot vahvistavat mahdollisuuksia osallistua ja vaikuttaa. Vanhusasiavaltuutettu pitää tärkeänä sitä, että tukea digitaalisten taitojen elinikäiseen oppimiseen ja ylläpitämiseen tulee taata kaikille sitä tarvitseville elämänkulun loppuun asti.

Vammaisfoorumi ry pitää lähtökohtaisesti sähköisen asioinnin lisäämistä tavoiteltavana ja yhdenvertaisuutta vahvistavana, mikäli saavutettavuus huomioidaan riittävän laajasti ja se aidosti toteutuu asioinnin eri vaiheissa. Vammaisfoorumi haluaa muistuttaa, että saavutettavuus ei toteudu automaattisesti sääntelyn perusteella. Käytännön kokemusten perusteella esimerkiksi digipalvelulain soveltamisalaan kuuluvat toimijat toimittavat toisinaan edelleen asiakirjoja, jotka eivät täytä saavutettavuusvaatimuksia. Tämän vuoksi on tärkeää varmistaa, että tiedoksi annettavat asiakirjat ovat aidosti saavutettavia kaikille käyttäjille, myös apuvälineitä käyttäville. Tämä edellyttää järjestelmällistä laadunhallintaa, saavutettavuustarkistuksia sekä saavutettavuuden huomioimista osana Verohallinnon viestinnän laatukriteereitä. Asiakirjojen on oltava teknisesti oikein toteutettuja, sisällöltään ymmärrettäviä ja yhteensopivia esimerkiksi ruudunlukijoiden kanssa. Vain näin voidaan varmistaa, että vammaiset henkilöt voivat tosiasiallisesti käyttää palveluita ja saada tiedoksiantoja yhdenvertaisesti.

Veronmaksajain Keskusliitto ry katsoo, että suostumukseen perustuvan sähköisen tiedoksiannon laajentaminen ja tehokas käyttöönottoon kannustaminen tulisivat olla ensisijainen keino sähköisen asioinnin lisäämiseen. Veronmaksajain Keskusliiton mukaan esitysluonnoksessa ei ole riittävästi arvioitu ja huomioitu erityisryhmien ja digiasiointiin kykenemättömien henkilöiden tarpeita.

Lausunnon mukaan esitysluonnoksen suhde yleislakiin on kuitenkin epäselvä, vaikka esitysluonnoksen perusteluiden mukaan säännökset eivät ole keskenään ristiriidassa. Päällekkäinen sääntely on omiaan aiheuttamaan epätietoisuutta ja väärinymmärryksiä. Esimerkkinä kestävästä ratkaisusta käy ehdotettu menettely, jonka mukaan Suomi.fi -palvelun sähköisten tiedoksiantojen luopumisen lisäksi verovelvollisen tulisi ymmärtää erikseen luopua myös Verohallinnon sähköisistä tiedoksiannoista, jos haluaa jatkossa saada kaiken viranomaispostinsa paperisena. Yhtä ongelmallista oikeusturvan kannalta on se, jos verovelvolliselle

voitaisiin lähettää verotusasiakirjoja sähköisenä tiedoksiannona yleislainsäädännön nojalla, vaikka hän olisi kieltäytynyt sähköisestä asioinnista Verohallinnossa. On verovelvollisten oikeusturvan kannalta hyvin ongelmallista, jos sääntely jättää mahdollisuuden auki sille, ettei verovelvollinen saa päätöksiään tiedoksi sen vuoksi, ettei ymmärrä tai osaa tehdä sähköisen tiedoksiannon kieltävää ilmoitusta. Ongelmaa korostaa se, ettei sähköisen tiedoksiannon oikeudellinen edellytys jatkossa olisi se, että verovelvolliselle on lähetetty ilmoitus saapuneesta asiakirjasta. Veronmaksajain Keskusliitto ehdottaa esitysluonnosta muokattavan siten, että sähköisestä tiedoksiannosta kieltäytymiseen jatkossa riittää yksi ilmoitus yhtä viranomaiskanavaa pitkin.

Veronmaksajain Keskusliitto katsoo, että sähköinen tiedoksianto ei saa uudelleenaktivoitua yksinomaan siten, että verovelvollisen tunnuksilla kirjaudutaan Omaveroon tai johonkin muuhun viranomaispalveluun. On hyvin tyypillistä, että viranomaisissa digiasiointi hoidetaan yhdessä esimerkiksi omaisen tai avustajan kanssa. Tällainen avusteinen digiasiointi voi olla joko kertaluonteista tai jatkuvaa. Avusteinen kirjautuminen tai vaikka toisen tunnusten käyttö tämän asioiden hoitamiseen ei kuitenkaan kerro mitään verovelvollisen omasta asiointikyvystä. Sähköisestä asioinnista tulee pystyä kieltäytymään pysyvästi niin, että sähköinen tiedoksianto aktivoituu verovelvollisen siitä kerran kieltäydyttyä uudelleen vain verovelvollisen nimenomaisesta pyynnöstä.

Jos sääntely otetaan käyttöön, Verohallinnon tiedottamisen uudesta menettelystä tulee olla laajaalaista ja aktiivista. Erityisesti verovelvollisen kirjautuessa Omaveroon tavalla, joka johtaa sähköisen tiedoksiannon piiriin tulemiseen, tulee kirjautumisen merkitys verovelvolliselle selostaa yksiselitteisesti ja selkeästi. Kieltäytymismahdollisuudesta kertomisen lisäksi verovelvollisille tulee kirjautumisen yhteydessä suoraan tarjota mahdollisuus sähköisesti tiedoksiannosta kieltäytymiseen yksinkertaisella tavalla.

Verovelvollisten toimintakyvyssä voi myös tapahtua muutoksia. Siksi Verohallinnon järjestelmien tulisi jatkossa pystyä reagoimaan siihen, jos Omaveroon ei ilmeisestä asiointitarpeesta huolimatta ole pitkään aikaan kirjauduttu. Tällöin Verohallinnon tulisi proaktiivisesti tiedustella verovelvollisen tilannetta ja tarjota mahdollisuutta siirtyä paperiseen asiointiin.

Yhdenvertaisuusvaltuutettu pitää lähtökohtaisesti kannatettavana sähköisen asiointin mahdollistamista ja sen käytön lisäämistä. Sähköisen asiointin edistäminen voi tarjota monille nykyistä paremmat mahdollisuudet osallistua yhteiskunnan eri toimintoihin ja palveluihin. Digitalisaatio mahdollistaa esimerkiksi vammaisten henkilöiden itsenäisyyden ja itsemääräämisoikeuden toteutumista. Tämän toteutuminen käytännössä edellyttää, että digitaaliset palvelut ja sovellukset suunnitellaan johdonmukaisesti mahdollisimman helppokäyttöisiksi ja niiden saavutettavuus varmistetaan poikkeuksetta jo suunnittelun alkuvaiheesta lähtien.

Digitaaliset palvelut ja sovellukset eivät kuitenkaan ole saavutettavissa kaikille. Vaikka palvelumuotoilulla pystytään toteuttamaan ja huomioimaan käyttäjien monimuotoisia tarpeita, tulee samalla ottaa huomioon se, että kaikki eivät tulevaisuudessaakaan pysty käyttämään digitaalisia sovelluksia tai asioimaan sähköisesti.

Julkisen vallan on turvattava yhdenvertainen pääsy viranomaispalveluihin. Käytännössä tämä tarkoittaa monikanavaisen viranomaisasioinnin mahdollistamista tosiasiallisesti toimivalla tavalla. Viranomainen ei voi vaarantaa yhdenvertaisuuden toteutumista julkisissa palveluissa toteuttaakseen säästöjä. Verohallinnon sähköisen palvelun ylläpitäminen ja sen käytön edistäminen edellyttää jatkuvaa ja säännöllistä saavutettavuuden testaamista. Saavutettavuuden varmistaminen edellyttää lisäksi käyttäjäpalautteen keräämistä ja järjestelmän edelleen kehittämistä kerätyn palautteen pohjalta.

Yhdenvertaisuusvaltuutettu toteaa, että esityksestä tulisi käydä selkeämmin ilmi, miten varmistutaan siitä, että sähköisestä asioinnista luopuminen on toimivaa, selkeää ja helppoa kansalaisen näkökulmasta. Esityksen vaikutusarviointeja koskevassa luvussa ei myöskään ole riittävästi kuvattu niitä tilanteita, miten henkilö, joka on aiemmin asioinut sähköisesti, mutta ei sittemmin alentuneen toimintakykynsä pysty enää sähköiseen asiointiin, kykenee lakkauttamaan sähköisen asiointipalvelun käytön. Yhdenvertaisuusvaltuutettu katsoo, että lainsäädännön arviointineuvoston huomioida sähköisen tiedoksiannon yleissääntelyä koskevasta esityksestä on syytä huomioida myös nyt lausuttavana olevan esityksen jatkovalmistelun yhteydessä.

Yhdenvertaisuusvaltuutettu toteaa, että esityksessä ei avata esitetyn sääntelyn suhdetta YK:n vammaisyleissopimukseen, ja tästä julkiselle vallalle johtuviin velvoitteisiin. Valtuutettu katsoo, että nämä puutteet tulisi korjata jatkovalmistelussa.

Yhdenvertaisuusvaltuutettu toteaa, että julkisella vallalla on korostunut velvollisuus huolehtia, että se ei luo sääntelyä tai ylläpidä sellaista käytäntöä, joka johtaisi välittömästi tai välillisesti saamelaisten eriarvoiseen kohteluun tai segregatioon. Yhdenvertaisuusvaltuutettu katsookin, että jatkovalmistelussa on pyrittävä ratkaisemaan, miten ja millä aikataululla OmaVero-palvelu saatetaan saamea asiointikielensä käyttävien henkilöiden käytettäväksi yhdenvertaisesti.